LJUDEVIT MATKOVIĆ

NAJLJEPŠOJ MEGJU ŽENAMA

PJESME

ZAGREB 1919.
Tisak Hrv. štamparskog zavoda d. d. u Zagrebu.

Vlastita naklada.

26361

ISPRAVI OVE POGRIJEŠKE:

Str.	5.	red	2. ozgo	griješkom	kadila	mjesto kandila
„	7.	„	10. „	„	kanuta	„ kanula
„	14.	„	5. ozdo	„	Stiopljanin	„ Etiopljanin
„	21.	„	9. „	„	Sula anko	„ Sulamko
„	22.	„	3. „	„	svolim	„ svojim
„	36.	„	6. ozgo	„	kud	„ kad
„	38.	„	9. ozdo	„	zbilju	„ ziblju
„	39.	„	2. ozgo	„	ideš	„ ugješ
„	43.	„	9. „	„	Ej, u šire	„ Ej, u šire, u šire
„	45.	„	13. ozdo	„	romana	„ romona
„	47.	„	12. „	„	Omirahu	„ Umirahu
„	48.	„	3. ozgo	„	svijelom	„ svijetom
„	48.	„	6. ozdo	„	praši pjeni	„ praši i pjeni
„	49.	„	10. ozgo	„	kaš	„ baš
„	55.	„	2. „	„	zakleô	„ zakle'
„	56.	„	11. ozdo	„	ozabravim	„ zaboravim
„	67.	„	8. „	„	ne su	„ ne ću
„	77.	„	5. ozgo	„	si već	„ već si
„	78.	„	5. „	„	prozor	„ prizor

Ostalo će sam čitalac da ispravi.

LJUDEVIT MATKOVIĆ

NAJLJEPŠOJ MEGJU ŽENAMA

PJESME

ZAGREB 1919.
Tisak Hrv. štamparskog zavoda d. d. u Zagrebu.

Vlastita naklada.

PROLOG.

I.

Ta pjesma samo zače se u sjenama arkada,
u dahu toplih kadila, sred tamjanova kada.

Na suncu, kuda slobodne i vječne sfere struje,
to rajsko gondže cvalo je i slušalo slavuje.

Ta, blijeda, nijema, mrtva je i prva ljudska misô
kraj pjesama, što Bog ih je po prirodi ispisô.

Ni flagelanta trzaji, ni raskriljene ruke,
ni klečanja, ni molitve ne razgode te zvuke.

Sam svojom rukom zastro sam svetačka bòna lica.
a svečanost probudio iz Davidovih žica.

U zvonove sam zvonio i klicô, da sa zvona
na cvijeće ovo pane mi lepirica — Madona:

il desnicu da podigne i svrne oči svoje,
gdje nosim Joj na rukama — to prvo čedo moje!

II.

Tebi pjesme, cvijeća, vijenci,
dasi sunca, zore čari,
Tebi srca i pokloni,
zvona, crkve i oltari.

Bog, angjeli . . . . . — sve je Tvoje,
bogata si vrlo vrlo,
al ne prezri ni moj darak
— ovo moje slabo grlo!

O ne tražim da ga slušaš
svake noći, svakog jutra:
dosta mu je ko i cvijeću
— na oltaru bit do sutra!

III.

Daleko otud, božica mramorni udi,
i nimfa struci i bujne bahantica grudi,
kud klasični čari noćno u strasti se pjene,
da nam od srama angjeli sklapaju zjene!! . . .
Daleko, rod lažnih bogova gadnih kumira!
Ni pogled vaš ne smije te Judine kćeri da dira:
taj liljan, to čudo, što ragjalo vijekova trista,
sve zvijezde i sunca — božanslva što ragjahu ista!!

O glete! — Sva slatka i dobra ko dah svježa hljeba,
sva čista ko duša s rosicom kanuta s neba,
pokapana, mokra, mekim u dugama sjedi
i gledi
kud moje iz duše
kristalni slapovi divlje se ruše,
i slnša, gdje Božjim pod prstima zvone
med srcem i dušom mi raspete žice,
Njoj lake vezuć peplone,
i roneć melodije, što će ko ptice
da sjednu njojzi u kose svione! . .

U zvjezdama gusto izbeharanom azuru
gle, pliva ko boštvo na iskričavom biljuru;

u punom je danu, sunce za legjima ima,
dok i Njoj, kao hieroglifi idolima,
tamjanov oblak prosut u sto kolobara
po licu slavu piše i pobjede šara . . .

Daleko otud, sve ljepote svijeta! —
Sva lijepa, čista i sva neoskvrnjena
— to je moja „Najljepša izmegju žena!“

NAJLJEPŠOJ IZMEGJU ŽENA

SONETI.

I.

„Aa . . . . evo ne znam govoriti,
jer sam dijete.“ Jeremija I. 6.

„Na nebu velik pokaza se znamen:
— žena . . . . .“ a moje ruke samo grabe
i siplju miru i tamjan iz Sabe,
da sve miriše sveti cedrov plamen.

O bijela Gospo! Ti si, Ti ta žena!
Na pjesničkoj Te ja to digoh ruci . . .
— O angjeli! o zvijezde, gore, puci!
da l, vidite Je? — Prignete koljena!

A ja ću prvi. — Moja Željo vruća,
oh da mi Te je u stihu ulovit!
Aa . . al eto ne znam riječ proslovit.

Ti pošlji u me vjetar nadahnuća,
užgi mi glavu, naspi prsa pusta,
daj dušu, grlo! daj mi usta, usta!

II.

„Est deus in nobis . . .“ Virgil.

O čujte, ljudi! čujte tu u meni!
po granama mog srca već su mali
slavuji, ševe i angjelci pali,
raspjevali se nekud zaljubljeni.

Pun živih gajda, pjesme pun sam smjele,
uzvitlaše mi ti pjevači dušu:
od slave dršćem, nadahnuća pušu
i njišu mi o harfi misli zrele.

Krcat sam teških i na čudu s njima:
ta nijesu biser, ni ljubice mave,
da Sulamki ih prospem po grudima.

Jedva da budem kakvu pjesmu pisô
za tu presvetu, ponajljepšu Misô,
što skoči Bogu ko Palas iz glave. —

III.

„Prije vijekova postavljena sam, prije početka, prije postanja zemlje. Kad još ne bijaše bezdana, rodila sam se“.
Priče Sadam. VIII. 23.

Ti sama bî kod Boga jutra onog,
kad Mu iz usta poleti u dahu
vaskolik svijet topal i svijetlonog,
zavitlan slično iskrovitu prahu.

Nebesa sva, sve zvijezde i komete
Ti nauči u praznu visjet tamo,
i da milijuni kroz milijune lete
divno bez krila, — krilom svijetla samo.

Oj tad su mlada sva Ti sunca pjela,
sve mlade zvijezde niz devet nebesa,
a Ti s' od šale zbijala čudesa,

„igrala pred Njim“, pa na zvijezdu sjela,
sva ù iskrama sjela jednom tada
trudna od slave i od mirijada.

IV.

„Neprijateljstvo mećem izmegju
Tebe i žene“. I. Knjiga Mojsijeva.

Ah, ove oči — prazan prijesto sreće —
kad zalud tukle raju po kračunu
olovnom suzom, svojih tajna punu
Ti razbi zvijezdu — svetište najveće.

I padajuć je na List sveti sjela,
med rogove vrh Mojsijeva čela,
na Davidovu ponajmekšu strunu,
na prvi alem kralju Salamunu.

S visina Tvojih doživô Te vazda
crn Stiòpljanin, što disô plamen,
rob, kog faràon gonio pod kamen,

Nemrodov rod, što gordu kulu sazda
i Izrael . . . po danu i po noći
svi zvahu: Dogji koja imaš doći!

V.

„Savi nebesa i sigje“. Ps. 18, 9.

Do uvrh neba našla Te ta vika,
i nas sirótâ bijaše Ti milo,
te svuče slavu s božanskog svog lika.
utrnu sunce, što iz Tebe bìlo,

sa glave zvijezde, raj poskida s lica,
dva vruća ognja iz dva snimi oka,
a usadi par plavih potočnica,
što nebom same svijetla pase stoka;

Kometu preda tamjanovu kosu,
svu liljan — svjetlost „mliječnom stazom“ prosu,
sa sebe strese — krijesnice po svodu,

i spusti se sa prignuta svemira,
ko mjesečina, rosa u svom hodu,
tiho se spusti, — tiše od leptira.

VI.

„Je suis l' immaculée conception".

Angjelče milo, bi l' nam kazat smjelo
otkud si? Čovjek, Bog li nam te dao?
Ah, sam je Adam takvo imo čelo,
dok ù jabuku nije zagrizao!

Da nijesi rodom s najgornjih nebesa?
Ta, činiš mi se ona višnja Žena,
što sijala je kroz nebo čudesa,
ko po svom hodeć, zvjezdma naprašena;

dok uz Nju sunca: hvataj zvijede mlade,
i pleši s njima po angjôskoj liri
i vitlaj se ko gorući leptiri!

Da nijesi ona? — Reć' mi se ne dade,
ta, ovdje tek se mre i plače grozno:
al ipak Ti si! — Tko bi Te prepozno!

VII.

„Krasna se objavi megju kćerama čovječjim". Breviarium.

Oh, glete samo, što je lijepa! glete!
iz oka Joj se alemovi krijese,
ko Venus pjenu Ona čare trese:
živ posmijeh sva, sva angjel, golub, dijete.

Ko cvijet Joj cvatu usta, ruke, kose
— sva. Okom zumbul i ljubicu sije.
Njen korak lijere sadi. Angjeli je
ružinih krila sve na ruci nose . . .

Ej lahorići, na noge se! Ajte
mirise lovit, posipat Joj pute,
dihat u grane, nek joj ljube skute

i klanjaju se žive! — I vi dajte!
cvatite same staze pred Nju pale,
kako su pred Njom nebom zvijezde cvale.

VIII.

„Noć je meni rasvjeta u raskošju mome".
Exultet V. Subote.

Sva vinovo ko puce slatka zrije,
ta, rosu pije, mjesečinu, zoru,
ta, po svu noć se na zvjezdama grije,
u mirisima kupa, diše goru.

Pa utječe se naranči, paòmi
i moli k nebu . . . — a ne vidi gori,
da u naranči mjesec roščić slomi,
a niz palmu da more luči gori,

urodiv ognjem — zvjezdama u rosi,
što s vjetra trepte ko da nebi smjele.
Tu Ona moli — mniješ palmu prosi:

Daj, palmo, brat mi od tog ploda tvoga,
daj zobat mi te tvoje zvijezde zrele,
i rodit ću ti sunce ili — Boga!

IX.

„Lijepa ti si, draga moja, lijepa ti si!"
Pjesma nad pjesmama. I. 15.

O lijepa ti si, draga, lijepa ti si,
s golubičinim okom! Stas Ti palma,
šipak Ti lice, grlo puno psalma,
a halje Tvoje — Libanski mirisi!

Pod jezikom Ti med i mlijeko; usta
ljubicom dišu, smirna Ti se roni
niz prste, hod Ti molitvom tek zvoni,
o Ti sva lijepa, krasotice pusta!

De, dogji, golubice moja! Lice
ću Ti umivat ružinijem uljem,
mlijekom Te plákat, grlo Ti draguljem

i grivnom osut, ljiljan — košuljice
krojit i vješat dare o oblake,
o brda i o mjesečeve zrake!

X.

„Lijep ti si, dragi moj, i ljubak!“
Pjesma nad pjes. I. 16.

O lijep ti si, dragi moj, lijep vrlo!
Stas Ti je Liban, Karmel Ti je glave,
krasota cedar, sveta harfa grlo,
grozd ciprov sav si, sav pjesma i slava! —

A poznate li vi dragoga moga?
— Najmekše vino; kroz milijune zna se:
oči Mu kao u goluba koga;
Jaganjac Božji med lijerima pase! —

Ustani, sjevere, i hodi, juže!
Hajd Mu u susret s mirisima mojim!
Zaklinjem sve vas, o Salemske ruže,

ne gledajte, ne ustavljajte svojim
očima Ga! On sav je moj! — Gle hrli!
gle, već me lijevom gladi, desnom grli!

XI.

„Koja je ono, što se vidi ka o zora
lijepa kao mjesec, čista kao sunce?“
Pjesma nad pjes. VI. 9.

Koja je to, što ide put Jordana
kao stup dima, zora po svom hodu,
ljepotom mjesec, a suncu u rodu,
te iz oblaka mire i tamjana

sa suncem se i s cvijećem razgovara? . . .
Ona je! — Vrat' se, Sula amko mi moja
eda Te gledam, kušam usta Tvoja!
Vrati se, vrati, da Te Bog ne kara!

Ta, pusta srce i mozak mi ote
tim desnim okom, tim lančićem s grla!
— ta, visim Ti o udici ljepote! —

Amo zefiri, moja djeco hrla!
Brže Je ustavte i vodte k meni,
vi, što vodiste nagjenu u pjeni. —

XII.

„Bolna sam od ljubavi".
Pjesma nad pjes. II. 5.

Ah, teško vam se s ljubavi razbolih!
Poduprite me jabukama, prosim;
zalijte vinom! . . . Zalud! Ne prebolih,
jer izgubi mi mir Mu se u kosi!

Tek ozdravit ću On da opet svu me
ružama pospe s usnica. Al gdje je?
— Eto ga! Preskače humke i šume!
Ide — med liljanima pasô se je.

Ustani, sjevere, i hodi, juže!
Hajd Mu u susret s mirisima mojim!
Zaklinjem sve vas, o Salemske ruže,

ne gledajte, ne ustavljajte svolim
očima Ga! On sav je moj! — Gle hrli!
gle, već me lijevom gladi, desnom grli!

XIII.

„I rodi sina svojega prvenca".
Luka II. 7.

Noć! Noć je tiha, tajinstvena sveta:
ustaje mumija i oči tare,
diže se Grk i viri preko žare,
obziru natrag vijekovi se svijeta.

A što je? — Noć je tajinstvena, sveta,
a Bog je bijelim, mrzlim cvijetom posu,
i u nju biljun angjelića prosu,
te sam kroz sama čudesa se šeta;

ta čudno je, što palma listom krije
a citron granom, gdje no nard se njiše:
— Njoj nà srcu to mladi Božić snije,

liljanov Kruh i sunce, Sunce više,
što sama rodi . . . . — Samo dalje jadni
gledajte, vijeci, kruha, sunca gladni!

XIV.

„I povi ga i metnu u jasle“.
Luka II. 7.

Ti rodi Boga. — Vjerujem u vjeru,
pa što da tražim otkud Bog taj Tebi,
da l' si Ga ozgo donijela u sebi? —
No što nam Ga ne rodi u biseru,

nego u slami? . . . O, taj Bog Tvoj ógje,
On dogje tih, ko janje gdjde su vuci,
tih dogje med nas s maslinom u ruci,
na magarčevu sinu jašuć dogje.

I zborio je čim i sunce zbori,
i kao ruža — dahom duše svoje,
i kô što knjiga pred nama govori;

a tek je malo Božja usta makô,
da kao labud smrti pjev zapoje
i da zaječi, kad je ono plako.

XV.

„Ženo, eto ti sina“ — „Eto ti matere!“
Ivan XIX. 26. 27.

Ti rodi Boga — krvavo propeće!
. . . A nije nego prozvao se Krstom,
„Očenaš“ kazô, kazô sebe prstom:
— Ja put sam! za mnom, komu mrijet se ne će!

I još im donije sunca, kruha, vina. —
No zato baš Ga hljedoše u mrce
i na koplju Mu izvadiše srce,
te On kô Orfej vječnih pun dubina

klonu na liru — križ. Al usta opet
i eto, On još živi — zaklan, propet. — — —
No angjeli kad stanu da bi strli

sve bog-ubice: što ih Ti zagrli?
Što poljubi ih u krv i zajeca:
— Ja vaša Majka, vi ste moja djeca?! —

XVI.

„Marija je uzeta na nebo".
Breviarium.

I svršeno je . . . Silne rajske čete
u sjajnom perju meko obučene,
sa zastavama bojnim amo lete
i grabe nam je krilima od pjene,

te sami vali pjesme uzavrele
nose Je u raj kroz more horeja,
kroz mirijade blistavih trofeja,
što bujne grane zvjezdane Joj splele . . .

„Na nebu velik pokaza se znamen:
— žena..." Sva zviježgja sjela Joj na pramen;
sunčàni val Je u pasu utego,

tih mjesec — labud Njezin, pred Nju lego.
Ukrcala se, a on zaveslao
niz rosni lazur, što Ju omotao.

XVII.

„I ukorjenih se u dičan narod . . .
i u mnoštvu svetih boravak je moj".
Crkov. XXIV.

Tko ne vidi Je? Tko Joj se ne klanja?
— Gore Joj sunca — mru. Mrijet za Nju rada
bi angjeli; mrijet živih mirijada,
i smiješit Joj se još sred umiranja.

Melodijâ Je cijelo plâče more,
na oblàke od tamjanova dima
baca Je pjesme i svijetlosti plima:
od klicanja se tresu vječne gore.

A u nas Joj oltari: vrh njih Ona,
a na Nju siplju zvonke vijence zvona,
a k nogama — gdje cvijeća duše mriju —

sve ljudi hode i srca proliju
i dokle nešto sami sobom zbore,
sve gledaju kroz suzu u Nju gore.

XVIII.

„K Tebi uzdišemo cvileć i plučući u ovoj dolini suza". Breviarium.

Kroz suzu gledaju milijuni u Nju
— Mi, djeca Njena. Al mi ko dječaci
ne gledamo, po zvijezdu da nam baci,
ni gromovnu da ulovi nam munju:

Mi gledamo Je — Majku u vrh neba,
gdje niz mek lazur na mjesecu jezdi,
dok mi po ugašenoj mremo zvijezdi,
bijuć se za grob kô za koru hljeba.

O Majko: kruha! ta Tvoja smo čeda!
O Majko: svijetla, mira, sreće, Boga!
Daj, Majko! Ne vidiš da sve Te gleda,
sve čeka! Lati svemoštva se svoga,
pa materinski tu se nasmij na nas, —
il gore k sebi uzmi nas još danas!

BOŽICA PRIČE.

Sva u suncu: — to je Ona!
U eter se zagledala,
smiješak Joj i priča igra
po usnama od korala.

Na ružinoj kruni sjedi
kraj šipka i jorgovana,
i njiše se u mirisu
— lepirica nasmijana.

Iz lovora tu izviru
s melodijom do dva vrela;
lipa diše, sred jezerca
crkvica je s vrbom sjela.

S bagrenove sišav grane
Njoj veseo sipa dašak
sa ucvala ozgo šipka
po kosama žuti prašak.

Kao revan gjačić, Njojzi
on kadila maše mala
— čaške pune čista narda,
što ga proljet cvijeću dala.

I u zvonca liljanova
on oko Nje zvoni zvoni,
a čeljad se šumska kupi
da se Božici pokloni:

Ptić u kljunu, u gr'ocu
donosi Joj popac slavu,
a ganuta ovčica je
pokleknula dol' u travu.

Pijano od soka vrvi
silno ptiče, leptir, pčela,
poplesuje tu po vrelu
jelen s granom više čela.

Po jezercu sitni vali
sa zefirom igrat vole,
dok u pjeni i koralu
jedre nimfe na po gole.

Raskloplјene školjke same
uzlaze na površinu,
na kraj biser iskrenjuju
i silaze u dubinu.

Paviljon Joj ozgo sunce
iz svog zlata tanko prede
i ko Njena oreola
vazdan u luk nad Njom grede . . . . .

Tek kad meko veče pane,
kad procvanu zvijezde male
i na ruci zlatne bube
kandioca Njoj zapale;

a kroz oko zvonikovo
kad se zvonka prospu zvona
s mjesečinom, tada samo
priča priču — tko je Ona!

KOD NJE.

Pjevaju zvona gor na gotskom krovu,
epohalne dveri škriplju dolje,
ko da unutra nekud zovu: —
Amo vas, ljudi dobre volje! — —

Nevidljiv anđel na pragu me prima,
kapu mi s glave snima
i nečujno uzdiše:
— Sssst, dijete!
potiše . . . potiše! . .
Tlo sveto . . . za svete! . .
Otresi grijehe! . . Ne skvrni! . .
U suzi srce obrni! . . —
I besmrtno nekud umoči krilo
i škrone,
a duši mi bilo

ko da u balsam tone,
u drugi ulazi svijet,
il ko da joj netko poda
cjelov božanskog roda —
puni, vrući, dugi:
i već bijah svet,
sav — drugi.

Mir . . svetost . . tišina . . .
otajstvo . . . čudo . . dubina . . .
ko da si negdje na višem,
gdje se po tamjanu brodi,
ideje i otajstva diše,
po samim oltarima hodi. — —
Mir . . . svetost . . . dobrota . . .
topla najmekša mekota . . .
ko kad se krećeš u svijetlu ulja,
tareš o krila serafa ili metulja,
gdje plamni rubini se snube,
anđeli ljube . . . . .
Herubu — što ko stražar vrijedan
zauze stisnut prozor jedan —
kroz krila, grudi, plašt i kosu,
[kao kroz o list obješenu rosu]
čitavo sunce se probi,
razbi i zdrobi,
i divno u prostor se prosu,
ko dimom i prašinom smućene
bengalske iskrice pljušteće,

ili ko ružine latice,
il krvca ko vruća
rasuta prašne u kapljice,
što žive dršću od ganuća
i prše krilom dúge i lepira,
a tiho tiho — ko po kući mira.

Visoko sred arkada
blag žižak pušten s neba amo
po ulju ploveć gleda samo
i budan — vlada.
Zar žižak? — Ali eno!
srce je, kopljem probodeno,
što živo svud u oči
za vidjelo krv toči! . . .
Svjetionik je na pučine hridi,
što okeanom ljudstva vlada,
sve po njem zna i vidi,
da vjeran tko ne strada! . . .
To herub vođ eona gori,
goruća krila, skut i dušu nosi,
ne spava i ne stoji ko ni čètvori
Ivanovi sveti àrgosi,
već kao leptir nesmiren na cvijetu
nečujno sa šest krila maše,
da sva u njih lepetu
nebesa suncima i zvjezdama praše,
a on ih mota, razgara i vrti,
i obara u podmetnuto krilo Smrti . . .

Sve blijedo... U blijedilu tome,
što miriši po ulju, molitvi i duhu,
po cvijeću skoro ubranome
i svećanome ruhu:
sve — pa i stijene — miče se i živi
i smije se kroz tamjan sivi.
O, kako u tom novom svijetu,
pod nebom čisto novim
duši mi meko i široko,
kao pod anđelovim
mekim perjem, mekšim okom!
O, kako ovdje lakšim dišeš dahom
i misliš lako — misô vidiš mahom:
ta pod tim žiškom um i duša zriju,
a iz njih bijele misli
ko bijeli lijeri kliju!...
Taj žižak, oh, taj žižak tamo!
— Božje je oko samo!

Kao što čuvstva i ideje
iz tihih veljih duša sviću,
i iz tih nijemih stijena tako
mir, svetost, ljubav, pravda... niču,
te uz čudesa i otajstva,
što se po lampama roje
i svetih iz kaleža doje, —
svi s anđelima živi dišu,
o kandila se zraci njišu
i okreću se, vrte, strme

kud plam uljani miri
ko ponoćni lepiri,
dok umorni ne klonu
na tamjan-kolobare,
po valovima zvučnim zvonu,
na mramor i oltare.

*

Oltari, mramor, lampa
ko „tisuć jedne noći“,
gdje začarano sve je
u magičnoj bljedoći,
visoko „nebo“, što graniti
podržeć ko Atlas se znoje,
sveci, što redom po zidu
na nogama uspravno stoje.....
— To ponos je moj, moja slava
pred tisuć otkrivenih glava,
ta tu na oltaru je Ona,
to Njezini sveti su dvori,
kroz svoja mi govori zvona,
u žišku Nje duša mi gori.....
— To mene unutra vuće,
te stanem u grlu s ganućem,
s čudom i stihom na usni
kadgod uđem ranije il kasnije
na vrata med dvije kastanije!.. —

Čudiš se? a i ti bi morao znati,
da Ona, tu što stanuje
— moja je Mati!

U ČEŽNJI.

Ti božični kad ledovi
daleko ostrag budu,
a vrelo sunce polije
i zadnju sniježnu grudu;

pa tu u vrtu mojemu
kud Proljet jedra bijela
u pjeni i u mirisu
na krušku bude sjela: —

Na južnome oblaku će
doć Maj u naše strane,
o kljunu laste vuć' će ga
i Gospine s njim dane.

O tad će dječji smijat se
i pjevat vasiona,
a brujat svud po dušama
ko katedralna zvona.

Pogasit će se ognjevi,
rastvoriti suncu vrata
a gradovi se razliti
niz mlada polja znata.

A Maj će megju dlanima
šarene drobit duge
i prosipat ih uz more,
niz polja i niz luge:

Te misliš, zlato, mlijeko, krv
da cvjeta to po travi,
il sitna djeca dà niču
sa ptičicom na glavi.

U prozor će nam metati
bosiljke, mažurane,
a grozdove će vješati
o naše jorgovane.

I svud će cvjetne krunice
zadjevat za drvèta:
— o sve ću, sve ću Tebi ih
namijenit, Gospo sveta.

I kud god imo sà srećom
niz Tvoje dane poći,
sa cvijeća punim rukama
ja k Tebi moram doći.

U kitu srce udjest ću,
i uć Ti u stan skrovit,
a Ti ćeš, Majko, samo me
ko sina blagoslovit.

STELLA MARIS.

On usta! Onaj što pun je čudesa:
što — baciv sunca i zvijezde po svodu,
rasprolivši mora i veliku vodu,

iskrenuvši brda s nebesa
i u more potjerav rijeke —
sjegjaše na herubima u vijeke.
— On usta! Usta i vidje ... — Ah!
i zviždnu i pljesnu u isti mah,
i gle! Zlo trojstvo: glad, smrt i mač
po zemlji već pošli,
a jecaj, cika i plač
u korak im došli, —

Eno ga! ide gvozden bog rata:
oči mu pune crna su dima
i bjeska od bomba i od granata;
u grlu gromove ima,
u dahu strah, u ruci rt,
na rtu smrt! ....
Ide. A kako?! — Razvalit će svijet
na prvi udar i kret
teškoća pod sobom hata!
Ta, drobe se krune, zbilju se truni,
padaju, zjaju svačija vrata;
narodi vru, a gore milijuni
nošeni tim pregolemim bogom,
što široke grobove iskapa nogom!

Eto ga! u nas je! Na more ruče,
ognjem i čelikom stijene nam tuče.
Eto ga! — Bježmo! — A kuda? a kamo?
I ptici je lupež oteo krila,

i ključe izronio ribljijeh sila:
nać će te, makar da ideš u kamen.
P kud ćeš jadan i kamo?
Zar u grob? Da, tu ćeš se spasiti samo!

O Ti, što usta! — dosta već, dosta!
Ne možemo više: rat nas popleso!
Ne možemo: ta, kost smo i meso ...
— — Al gledaj s nebom porušena mosta!
Povuklo se od nas, s Bogom uteče
u visove veće
i dugo dugo vratit se ne će!... — — —

O „Zvijezdo morska", milosna zvijezdo,
što vrela Suncu iz usta uteče,
jedina, prva izmegju žena!
O Gospo, nam užežena!
Gle, na tom burnom, krvavom moru,
crnoj na gomili bolova svojih
čekamo — samo još čekamo zoru
očiju Tvojih,
čehamo svi i vičemo k Tebi:
Posvijetli nam, Majko! isteci!
il svijetlom rukom uzmi nas k sebi!

Naš planet je Boga s ulica progno,
u lice Mu udrio vrata,
pa eto! Eto nas poklopi nebo
ko teško olovno zvono!

Pa eto svi se umivamo krvlju,
oblačimo krvna u ruha,
i s licem u rukama, sjedeć u prahu,
plačemo gladni i pitamo kruha! . . .
ko more, ko okean daleko daleko
naš jad je s tugom poteko:
ko more kud orkan očaja puše,
nosi nam život, misli i duše,
nosi nam kuće, imanja, sudbinu,
nosi nam prosutu svu domovinu . . . . . .
Vaj, velja u usta silne te plime
svi propasmo ko da nam kamen je ime!
Da, Zvijezdo sa zvijezdom u kosi,
sa suncem u skutu, s mjesecem pri nozi,
svi propasmo — pomozi!
De, pogledaj, takni nas punim tim okom,
posvijetli oslijepljenoj djeci:
O „Zvijezdo morska“ isteci, isteci!
Ta, mi smo krstom pečaćeni puci,
te i još nosimo Boga u sebi,
dušu u oku, pravdu u ruci.
O samo isteci, a s vijencima našim
mi ćemo o klin imena Tvoga,
do nogu Ti oružje krvno položit,
i jedno se uz drugo grijat
— ko nagjena braća
u zamahu mača —
zobljući jagode mira,
što će nam iz krvi klijat.

A sjedeć med zvjezdama sama,
Ti sama ćeš ozgo vladati s nama,
prosipljuć tonulim zlaćene staze,
da po njima k Tebi uzlaze! —

*

Isteci? — A gdje je? Ah eno! ne oko,
al srca, srca Je tamo visoko
za devet oblaka vide,
tamo, kud oblak za oblakom ide
nakrcan — samim mrtvacem . . . A Ona?
S ganuća Joj dršće sva vasiona,
sve zvijezde, sva sunca, sve jače i jače
— O Bože! i Ona to na nebu plače!

PRED NAŠOM KRALJICOM!

O sinovi asiškog sunca! ta teška rastvorite vrata,
gdje s vama Velèbit i Učka na straži svegj pobožno
Rastvorite velika vrata stoje!
u drage nam Gospe s Trsata,
da s rogjenim zemljama ugje, u bolove uprćen svoje,
sav narod i vojska Hrvata!!

Obazri se, Sione grade! Gle talase svijeta ti šalje
tvoj Hanaan. Puti vru. Zemlja od pjesme i psalma
odzvanja:
na praznike Izrael ide Šum svetaćne čuje se halje
kroz mirise cvijeća i granja. —

Vri talas za talasom svijeta,
svud biblijske spomene sreta
i ide, svak s ubranom granom razbijajuć prevrela sunca
i velike istočne zvijezde, i goneć Jehovi za sveta
pod vijencem po pretila junca. —

I k tebi, naš Sione, gledaj! sva mora i zemlje se penju,
ka prepunim kulama tvojim: prah ljube kod prvog
u pokornom zastaju pjenju vidika,
te bijuć se u prsa stenju
i pobožno hode, uz poznat glas visokih tvojih zvonika,
svi bosi po oštrom kamenju.

A eto, i mi smo na vrhu! . . . Gle veselo mašu nam
„školji"*)
u kadulji grožgju i smokvi. Dol, po dnu popasuje riba
po algi u šumi koralja, a galeb gor' sitoj u volji
sad krilom o valove šiba,
u bjelilo jedra se krije,
a sad opet, lak kao perce, u oblake pod nebo vije.

Već tu smo na hridi, što Ona — bez mjere, bez žlice
i mlata —
nad bezdanom lebdeći sazda ko podnožje za se i
Ej žurno! Rastvorte sva vrata za nas!
u drage nam Gospe s Trsata,
jer sav jedan narod i zemlja pred Kraljicu ulazi danas:
— sav narod i vojska Hrvata!

*) školj = otok ostrvo.

O hrame! — O nebo nam naše! Tvoj narod gle
nijem ti se divi!
U stijenama tvojim mu kuca i duše i srdašca dio!
— U tebi i stobom on živi!
Tu blagoslov uzev u skutu i kući i stoci i njivi,
on dušu i usta bi htio
kroz cjelov svoj pribit uz kamen
i objesit tamo o čavo i srce i život svoj cio,
da visi ko zavjetni dari za vječiti spomena znamen!

Ej, u šire, vrata! Protegnite bokove svoje!
Porasti nam, nadmi se, hrame, ta pogledaj mnogo
nas mnogo;
ta svi smo, te nì Salem sveti sve iznijeti ne bi nas mogo!
Ko kvočka pod krila, ti pod krov de skupi nas
piliće svoje,
pa kao kad valovi teški o hridine udru nam koje,
ko jedan će pasti milijuni
zaječavši bolesti puni:

— O kraljice, kojoj Božanstvo na srdašcu nagnuto diše,
pred Tebe nas potisnu strašni taj Davor. Ne
možemo više!
Na ploče te, izdrte golim tek koljenma, padamo
k jednu
i fronta i kuća i zemlja i nebo i more i rijeka
— sve naše.
Zar ne vidiš? Jedu zli mačevi
djecu Ti bjednu

— nas, da nas u panteon smogu već pokojnih
naroda dovest.
Oj ustani! neka smo narod i kraljevstvo Tvoje do
vijeka
il ako ne dostaje lijeka:
tad eto nas, tu smo! Ko jedan agòniju tu ćemo
provest,
tu danas još rukom potpisat i našu zaklopiti
povijest! —

AVE MARIA.

I.

ZVON ZVONI . . .

Zvon zvoni . . . Čiopa jato mu
raznosi medene zvuke,
zefir ga vôda kroz dolove,
uzev na meke ga ruke.
Pobožno ljudstvo se otkriva,
eda iz zvòna vrh njija
blagoslov ì mir bi prolila
i ruke položila
Ave Maria!

Zvon zvoni . . . Crkvicu drevnu mi
s prastarim murvama nosi,
kuda se drobna ko dječica
k zvonima penjasmo bosi.

Oh kako nam oči se caklile,
cvala nam duša od milja,
kad selom iz ruke nam potekla,
niz otoke odjekla
Ave Maria!

Zvon zvoni . . . Kao da prirode
srce to kuca žestòko,
udarce drvo i stijena mu
osjeća snažno dubòko:
atomi, listići, žilice,
što mrtvo, što diše, što klija —
sve igra vlastitoi ù kobi,
ko Ivan u utrobi:
Ave Maria!

Zvon zvoni . . . Pljusak tog romana
kroz oblake do neba ode,
a brdom i dolinom proli se
ko žubor mirisave vode:
od njega stanu da tresu se
sfere, a svod da se sija,
zrak, oblak i cvijet da ga udiše,
da cvate i uzdiše:
Ave Maria!

Zvon zvoni . . . Ko veliki svećenik
propovijeda mir svemu svijetu,
a riječi mu kaplju ko nard i med
u usta ptici i cvijetu:

kaplju ko ulje pomàzanja,
ko blagoslov ì sreća tija . . . —
Sretnici smiješe se, pjevaju
i s vjetrićem tepaju:
Ave Maria!

Zvon zvoni . . . Na krilima lahora
zora nam čarobna slijeće
još topla od sunčeva kreveta
u svileno promrzlo cvijeće;
cjelovom budi leptirice,
prozore sela obija,
da mjesečne zavjese odigne
i pospanim dovikne:
Ave Maria!

Zvon zvoni . . . a mjesec ko gondola
sanke nam slađane vozi . . .
a zoru parfemima rumenim
posuli istočni bozi . . . .
Zvon zvoni . . . ko da to izvire
iz srebrenih žic' armonija,
kad serafi prstom ih diraju
i bogovski sviraju:
Ave Maria!

Zvon zvoni . . . Nek zvoni, to ustale
velike zvijezde su naše!
Nek zvoni! ta prenute, slabo već
noćne nas aveti straše!

Nek zvoni! glas Majke to zvijezda je
naših, što nas blagosivlja:
njim zora i zvijezde nam sjevaju
i s nama sad pjevaju:
Ave Maria!

II.

JUTRO.

Snivah sanak: a to zora
u mast prste umoči
i svoj rujni prašak prosu
zvjezdicama u oči.

Omirahu: a skut njezin
prošao je uz mene
i anđelka Božjeg stresô
u prozore rumene.

Taj ko leptir sađe na me,
med oči me cjelune
i — bjež! . . . Oči nađoh bez sna,
a cjelova prepune. — —

Bješe anđel? — Baš dobruja
svetog zvona arija: —
Tko bi dakle ono bio
nego — „zdrava — Maria“?

III.

P O D N E.

Baš kao najveće ono
već pozelènjelo zvono,
visi nad svijelom o čepove svodne,
nebeski oganj obara,
svijet sve do duše umara
tegotno, veliko, dremljivo -- podne.
Zapijehan svaki stvor stenje,
marva u zahlađu leži,
samo po sunčevoj mreži
svijetao Dan kao pauk se penje
i kupa u ognju, u zlatu i slavi;
široko na cijeli svijet sjeda
kao na prijestolje, eda
Bog sunce mu na glavu stavi.

Eno ga! Već ognja pod punom
sunčevom koči se krunom
i smiješi se sam iznad svih vasiona
sa silom i sviješću u zjeni,
dok niza nj, ko rijeka niz lomne vrhunce,
dimi se, praši pjeni
sam alem — taljeno sunce;
a dol' ispod svijetlih njegovih nona
sav svijet u najveća udara zvona.
O kako je slavan i meden im vrlo
gvozdeni jezik i mjedeno grlo!

Siziv svoj kamen — čim ču Orfejevu liru —
a Božjim prokletvom pognuto pleme,
čim zvono začu, već zemlju pušta u miru,
i iduć pod lipu na vrelo
podnevno teško odložiti breme
i znojno pobrisati čelo,
pobožno, ko da će moliti Boga,
otkriva glavu i pozdravlja — koga?
Da nije onoga pod suncem kralja,
što sada kaš sjede kao sred trona —
na stotinu svetskih zemalja?
Čas samo ušutite, zvona,
jer ljudi taj pozdrav šapuću tijo!
Ušutite, čut će se: „Zdravo Narijo!! . . .“

IV.

V E Č E.

Zrak dršće. U dnu dneva
mre sunce crveno;
glasòvit anđel pjeva
kroz zvono mjedeno.

Sa zvijezdom zasja Ona
na rajskim dverima,
i slazi u zvuk zvona,
ne nogom — lijerima.

Među ljude ide pusta:
kud proć je viđaju,
tu nešto miču usta
i kape skidaju . . . .

Dok zvona svud je prate
u ruju iskara,
alemom zapad cvate,
rubine izgara:

tu, gdje sve tiho bilo,
sad sve se maknulo,
ko da bi seraf — krilo
meko nas taknulo.

Je l ćuh? Ne, Njezin to je
tud vel udario . .
Ona je! . . . Kape dolje!
— O, zdravo Marijo!

V.

CVJETAK SUNCU . . .

Cvjetak suncu, ja Tvom licu
okrećem se u svanuću,
pitajuć iz topla oka
po gdjekoju zraku vruću.

Cvate cvijetak, al ne cvate
ko uz Tebe srce meni:
ono puca užižuć se
na toj Tvojoj žarkoj zjeni.

Pa i žrtva i svećenik
— raspetome Hristu bliže —
kao kalež pun mirisa,
sama sebe k Tebi diže.

VI.

JUTRO VJEČNOSTI.

Kad gorućim ružama
okrunjena zora
bosiljkom me pogladi
sunćeva iz dvora
i s očiju otpuhne
san mi lagano,
naviko sam šapnuti:
„Zdravo Marijo!“

Anđelovo smotat će
crno krilo menn
i naselit mrkih me
u križeva sjene.
Tamo će me možda sam
budit đavao,
al ću i tad svanut sa
„Zdravo Marijo!“

NE POZNAŠ JE?

Ne poznaš Je? — a vijekovi
Nju poznat čekali,
sa piramida, s tempala
u zvijezde gledali:

da s duga duga čekanja
svi redom pospaše,
a od njih prazne mumije
tek budne ostaše.

Ne poznaš Je? — a sama je,
što ne bi prokleta,
pa Spasitelja rodi nam
na stablu propeta;

u srcu s mačem pope se
na crnu Golgotu,
da plaštem majke sakrije
i tvoju gòlotu.

Ne poznaš Je? — zar ù nebu
što jače nè bljeska? —
No zar ćeš u raj drukud, već
— kroz „vrata nebeska?!!"

O TI LUDO . . .

O ti ludo lanjsko dijete,
ti od mlijeka lutkice,
preoholo kud to na me
bacaš drage očice,

pa u meka njedra skrivaš
razdragano glavicu;
opet gledaš i stiskaš se
uz rogjenu mamicu?

Znam, to meni ti se rugaš,
ti zla mazo mamina,
ko da veliš: „Gdje u tebe
tako lijepa blazina?

Kud od zime, straha, smrti
ti se 'vako zaklanjaš
i na mekoj ruci 'vako
uz mlijeko se naslanjaš? . . .

Muč, 'ne luduj! tek od lani
živa mliječna lutkice!
Zar je samo tebi blago,
ti majčina dušice?

Još si ludo, pa ne pamtiš
da sam i ja materin,
da u njeno krilo u zlu
i ja glavu zaturim.

Skoro skoro mlijeko grkne,
ti postaješ starije,
a ja uvijek čedo malo
u krilu sam Marije!

NA RUKAMA . . .

Na rukama majci
visoko do čela,
vigjevah Je milu,
gdje ù oblak sjela.

Migajući prstić
sve sam na Nju dizo
i ko u let za njom
iz Naručja klisô . . .

Gle, a otkad sigjoh
sa naručja čedo,
zalud bih i vječno
visok u zrak gledô! . . .

Zar majčina glava
bi visoka taho?
Il s oblakom pošla
dok za mlijekom plakoh?

Ta, da gor je bila
zakleô bih se krstom,
— jer mi Ju je majka
kazivala prstom!

ZA NJEZIN SMIJEŠAK.

Mirisna Njena ispod oltara
mramor sam tek na mramoru bio;
mučalo cvijeće, slike, oltari,
mučô hram cio

Gledala nekud. Okom ne trenuh
mnijuć, e sad će pogledat na me:
ne ću Je pitat više od jedne
milosti same.

Niti ne trenuh, već dugo tako
o dva Joj oka visijah plava
strijeljajuć srce i angjele šiljuć,
— ali badava.

Umorna već mi iz oka htjele
zdvojne strovaliti dvije se suze,
kad al to čuda! — Ona kroz smiješak
gledat me uze.

„Sinko, što hoćeš!“ rascvale usne
šapnule to mi i ništa drugo;
ja Joj tek smiješak motrijah muče
dugo i dugo.

Motrih ga ko da tobože mislim,
što bih odvratit sada Joj imô:
— bijah bez misli; za taj baš smiješak
došô sam simo.

Kad mi je sito klonulo oko
— da bih uživô i drugog jutra —
sad joj odvratih: „Majko, oprosti!
— reć ću Ti sutra!“

IZ DJETINSTVA.

Zar da ozabravim majči nušalu,
kojom nas prevari dječicu malu?

Pitasmo napadno kruha.
— „Ni mrve! tri potepuha!
Već biste morali znati,
da vam ja nijesam jedina mati!
Eno vam gospe, one u vrtu!
Ajte, nek ona vam dade:
Ona za pobožnu dječicu sprtvu
punu kolača imade . . .“
— I ode.

Dolje u vrtu kraj plota i vode
Gospin oltarić gledat se stavi,
gdje troje dječice kleči po travi:
ko da anđelci padoše tuda,
put su izgubili, ne znaju kuda . . .
— kad čuda!
Prepuna šaka oltarić taj probi,
meden-kolačiće s kruščima drobi:
jabuke kaplju kruške, slatkiši
prilično gradu i kiši.
A rukn? — Smjesta je nesta . . . . —

Ej puste li bijaše graje
okolo milene maje,
pustog potezanja skuta,
čim se je vratila s puta!
Skupa smo vikali: „Majčice mila.
bila je Gospa! Gospa je bila!
Gle, gle! . . . a moje! . . . a moje! . . .“
kazujuć darove svoje.

Na majčinim usnama smiješak zatitrô,
rukom ga sakrila hitro,
previše bio je jasan:
— Eto i Gospa postala ja sam!

KRAJ ŽARA . . .

Kraj žara što Bog usu
iz prsa svojih u me,
Vestalka lijepa sjedi,
dok vode divlje šume,

i rastu rastu . . . Djevo!
ah, Djevo, ustaj, gledaj!
Taj vječni zlatni oganj.
to moje sve im ne daj!

Digni ga nad sve vode,
žarka ga Bogu vrni!
jer čim se vode takne,
postat će — ugljen crni!

MAJKA GRJEŠNIKA.

I.

Čemu moliš, dijete?
što si u plač pošlo,
kad si jedva juče
na taj svijet došlo?!

Tako mala tužna
u dušu me boliš!
Reci, što uzdišeš,
za koga to moliš? —

Pusti rajsko čedo,
ostavi ga stati!
To je mala mala
— svih grješnika Mati!

II.

Kud tražite, dobri ljudi,
usred svjetskih bakanala
cvijet ljepote i istine,
uzorak morala,
zrak ljubavi, ma i sjenku
vječnih ideala?
Kud tražite? . . — Amo
pogledajte samo!
— Ruke su Joj na glavama
s blagoslovom za dvojicu,
u svom krilu zagrljene,
grli obojicu:
ubivena Sina svog i
mene — ubojicu!

DANICA.

I.

Prvi je, svijet taj što pozdravlja,
zadnji je, zemlju što ostavlja —
zrak zvijezde nam
danice:

prvi po mučnome porodu,
zadnji na žića tog obzoru —
sjaj Djeve nam
Kraljice.

Lijep Njezin smiješak nad nama vlada
i plovi visoko baš kao nada —
nad pokopom
najveća.

Kogod tu Zvijezdu kroz suzu zrije,
dúga na njega ozgo se smije:
nad potopom
— nesrećâ.

II.

O uzici
u ručici
uz vrhunce
vôda sunce,
kao prepun brod
iz istočnih vod',
amo k nama
uvijek sama
— danica.

Uvijek sama
sipa nama
svom ručicem

milosnicom
grabeć sreću, duh,
nektar, mir i kruh
i sve s neba
što nam treba
— Djevica.

KO DA JE . . .

Ko da je Divna to negdje
divljoj na ruži u gaju,
sa zvijezda poispale bubice zlatne
ko da to žive gore i sjaju,
s leptirom na cvijetu ko da se
majčine dušice Njoj poklanjaju,
a ptičice ko da Joj slatko
žubore kao i maju:
a gledaj! — nije!
— S oltara to Ona se smije,
zlatne su bubice,
voštane svijećice,
lepiri vrh majčine dušice,
vrh glavica šare su vrpčice,
a ptičice,
to pod oltarom raspjevale se
— Gospine dječice!

NA PROSTRTU . . .

Na prostrtu krilu sama
drži Zemlju punu djece:
nekom daje smiješak, cjelov,
nekom pogled, nekom srce . . .
Sipljuć tako sve i svima,
zar da za me još što ima?

Ipak ima! Med tolikom
djecom ipak još mi osta!
pače cijelo srce, duša,
cijela Majka — svega dosta!
Još me gleda, za mnom vene,
ko da nema nego — mene.

ZLATA TI . . .

Zlata Ti ni slave ne su,
grjehota mi velik je bit:
velik si proigra glavu,
a propi je pijan i sit.

Ne marim cjelove brojit
u biser o vratu ma kôj,
lje se osmjehnuo ne bih
ni vàskolik svijet da je moj.

Taj ti je sretan, dok grijehom
i uzdah će zà srećom rijet,
taj, dok je s pleća ne strese,
a za njom baš hodeć u svijet.

Meni za sreću Ti samo
daj poštenu spasenja riječ,
daj, pa ću pjevajuć svijetom
poć iskati grob i u nj leć.

Ta znam, da na vratima raja,
gdje sjedaju Petar i Hrist,
to bi od Tebe mi bilo
ko najbolji — ulazni listi.

MALEDICTUS, QUI PENDET IN LIGNO.

Kao plod na majku zemlju,
na Nju Njen se Plod obali,
komu jedva izvan svijeta
o čavlu su umrijet dali,

Preko krila On Joj pao
pogažena poput crva,
nae Njim Ona mrtvo visi
ko snimljena s Njime s drva.

Gdje su mora, gdje su jadi,
da izmjere tugu Njenu?! —
Suze bi Joj prevagnule
i čitavu vasìljenu.

Tko tu ne bi bio na svijet
sve prosuo ànateme,
prokleo ga do u zadnji,
krajni porod, krajno sjeme? —

A to Ona probivenu
svom Mrtvacu diže ruku,
pomažuć Mu dat blagoslov
bogoubojičkom puku. —

Znam, toliki baš će proklet
kroz blagoslov i najveći,
al da ova dobra Majka
tim nas prokle, tko će reći?

Što bi klela? — zna da jošte
starog nam proklestva osta,
da smo i mi Njena djeca
— pa Joj jedan proklet dosta.

JEKA.

Poput lava iz pećine
ide četa — sve junaci, —
da se čila ko grad teški

na nekrsta opet baci.
Ginut će, umirat će,
nek ih Gospin barjak vodi,
Umirat ée . . . Vidi im se:
hrvatska ih majka rodi.
Iza glasa gromko vrlo
ću se prvo lavsko grlo:
„Naprijed! uz nas je Marija!“
Na što ozgo sa visine,
a ko jekom iz pećine,
Bog dodade: „. . . i ja . . . i ja!“

ČEMU TO . . .

Čemu to ljepšoj od zore
zora je toliko mila,
te je sve njezine čare
sebi uokolo zbila,

i po oltarima svuda,
pa i u nèbu s njom sjela,
udjenuv imenu svijetlom
danicu njenu vrh čela?

Čemu? — De, pođi za zorom,
trči po svijetu kud ona!
znat ćeš: — jer svukud i vazda
udara Gospi u zvona.

AH, DA SAM JA . . .

Ah da sam ja anđeo,
što bih sretan bio! —
Krilima bih mahat Je
i dirati smio!

Ah, da sam ja anđeo,
što bih za Njom išô
i stope Joj ljubio,
da bih s uma sišô!

Ah, da sam ja! . . . Ali što?
jesam li pri sebi?
— Bila bi mi kraljica
ali Majka ne bi!

NE ČUDI SE . . .

Ne čudi se
što Tebi se
samo uteć znademo.
Neko pravo,
naša slavo,
kod Tebe imademo.

Ta s tom krunom
sunca punom
što si na nebesima:

bi li znala
komu hvala?
Hvala našim — grijesima!

AETERNA TABERNACULA.

Ej braćo,
izađimo otud!
Razlupajmo misirske lonce
i gadne kumire
od gline i bronze!
Ah, gledajte kako od onud,
kroz plave daljine,
kroz pustinja sinjih čistine,
kako kroz oganj i led
i kròz tisuć samun-orkana
nama se smiješi mlijeko i med
i zlato sa rodnijeh grana
— taj Hanaan . . . — zemlja ta obećana!

Hajdemo! Ne strašmo se poć:
s nama je Otac nam — Bog.
On će nas noću ko Dan,
a danju ko Noć
za ruku vodit,
On nas u naručju uzet
ne budemo l' uzmogli hodit.

Tamo Jeruzalem, Jeriho, Saron!
tamo nas izgleda Betlehem, Tabor,
Karmel i sionski hram,
u hramu naš veliki Abraham,
Izak i Jakov
i svetijeh proroka sabor!
Tamo! Ah, tamo nas umorne čeka
već tisuće vijeka
pod svetim gradom,
sa debelim hladom
maslina, smokva, loza paòma!
Jest, tamo — kod kuće — doma!

Ej braćo! Ej gladni!
Razlupajmo misirske lonce
i gadne kumire
od gline i bronze — i hajdmo!
Isti nam anđeli gòtove
u Hananu bogovske stolove:
zlatni se redaju,
puni nas čekaju
kad ćemo doći.
A svake se noći
otvora bezbroj svijetlih okanca
i svakog danka
velika vrata
od usjana zlata,
gdje nâs izgledajuć,
dane i noći nam trati — brižljiva Mati.

MORSKA ZVIJEZDA.*)

Ispod moćna krila Njena
zar naš mornar da se straši?
— Aj, ko da nam o Njoj malo
pričali su stari naši.

I oni su bili more
i cijepali okeane,
i oni su propadali
med bregove vode slane.

Al dizahn Njojzi ruke,
vikahu Je iza glasa, —
a Ona im smiješila se
vrh gomila od talasa.

Sjala im je, kako samo
„Morska Zvijezda“ zna sjat milo,
pružala je moćnu ruku —
i more bi utolilo.

O, tad slađe stijeg se vio,
krstarili slađe brodi,
ko da vele: lako lako
ovako se s Gospom hodi!...

*) Tiskana prigodom neke svečanosti „Gospe od anđela“ (Orebić), hoju tamošnji pomorci i kapetani od vajkada u velike štuju.

Ispod moćna krila Njena
zar naš mornar da se straši?
— Ne! ko nijesu strašili se
naši stari, oci naši!

Ta, Ona je, koja nekoć,
koja nekoć moć je Njena:
tek budimo i mi danas,
što negdašnja pokoljenja.

IKONI NAD STOLOM.

Mnogi gle išču od mene Te, Gospo
važna, antikna bizantinko moja!
Išću l' Te možda, e da se ko i ja
pred Tobom mole? —

Smijehu bi dali drvena Ti lica,
kuhane oči, veo od papira:
dočim kroz Tebe, na nebu gor, gdje li . . .
drugu ja gledam:

Sva je u suncu, krnj Je mjesec nosi,
vode nad čelom zvijezdice Joj kolo,
ili na divljoj ruži lebdi negdje
pod Pirenejem . . .

Njene krasote udaram ja na Te,
pa Ti se divnoj poklanjam i molim,
dok u galer'ji vjek si eto takva . . .
— Pa da te dadem? . . .

Oblo kroz oko prestrašene oči
za milost plaču . . . te ko svome čedu
„Ne boj se!“ rekoh — „Ne će Tebe niko,
ne, draga sliko!“ —

NEVINOST

Šutite! nitko da me ne oda!
— Nježan ogradih rebrima cvijet.
Šutite! jer će — razbivši njedra —
otet ga taj mi hajdučki svijet.

Pustite nek me mračnjakom reku
i da to kupim prosuti um:
draču gdje gazim, a to do mene
veselo pjeva krcati drum.

Kroz svijet je meni cvijet gor ponijet,
za nj će se samo raj meni dat:
Eto im svijeta, sunca, života
— krvi im eto! — nek puste me stat!

Ne ću im nà suncu prostora krasti,
jecaj će sama čuti mi noć:
s dračom u nozi, suzom u oku
neka me puste zemljicom proć! . . .

Smiju se . . . Neka! — Al ogragjen rukom
jake je Djeve mali moj vrt:
Neka me taknu. Ona će med nas
kao zid moju baciti — smrt.

O DJEVICE . . .

O djevice — rijeko bujna,
koja tečeš s biserom, draguljem,
žutim zlatom, ognjem, suncem,
zvjezdicama, dúgom i metuljem! —
O ljepoto umješena
od ljubice, mandragore,
ruže, lijera
i ambera,
vedrog neba, čarne zore:
umješeno od otajstva,
angjeoskih od pjevova
i cjelova,
od ljubavi i — božanstva!!
— Kad te gledam mome oku
sam si liljan bijeli,
sama ruža i ljubica,
čista zvjezda, alem cijeli:
sva stup ognjem — veličanstvo,
u vrh gore
smiješak zore,
cjelov neba i otajstvo:
sva tek jedno žarko sunce,
sva — Božanstvo!

POD HOREBOM . . .

Pod Horebom palih pečènom po pijesku
dò neba visoki čuje se plač,
što ozvanja prazno niz tisuće srca,
koja je žedan otočio mač.

Gle ònamo visokoj Božjoj na stijeni
raskriljen Mojsije klonut će sad . . —
Pritecite angjeli . . . ljudi . . . tko živ je,
izbrani narod jer pogibe tad!

Već Aron i Hur mu preuzdigli ruke,
puku što htjele potpisati smrt: —
I eno o pećinu Amalek razbit,
zmaj i car pijeska, u pijesku je strt . . . —

Rat, rat se i mègju nas vrgo. Vru čete.
Zgnječena srca sve leže po tlu.
Hudòba i mi i arena života: —
Zà smrt i život se borimo tu.

O trudni od mača, od borbe i mrenja!
Horeb i Mojsiju novoga, gle!
Gle, raskriljen za nas tek u nebo vapi!
Hrabro mi dakle! . . . Nâs nitko ne mre!

Ta, ovome ne mogu klonuti ruke:
ò drvo čavlima pribite su:
a opet i zà svaki potrebe slučaj
— i Mati naša je uvijeke tu!

LAHOR.

To naš je čovjek tu pod dolomitom,
kud mlada krvca prosuta još curi.
U izobanoj hicima monturi
sav prostro se je tu niz kamen goli
pa tiho pri tom
iz knjige Boga i Djevicu moli . . .
Kod njega cijev je. U njoj pritisnute
dvije crne gospe — smrti dvije šute
tek čekajuć da junak Boga smoli,
pa da ih prospe kudgod tamo doli.
Bez misli mu je čelo: tek po koja
proć mu se vigja posred smrtna znoja,
ko dah, ko angjelovih krila sjena,
a njoj u skutu djeca mu i žena . . .

Topovi tresu grme, riču,
a kao vranâ crne čete
po zraku puste smrti lete
i zviždukom se na plijen viču . . .
Sa praskom prasak tu se rve,
tu tuku gvožgja, vatre štiplju,
da gudeći se gore mrve
i stožerovi svijeta škriplju.
A on? — Naš čovjek eto tu je.
On moli — ništa i ne čuje.

Dim nekud davi, duši strv,
i vonja barut, meso. krv,

i trza led i peče žar
i sitih vrana zebe „kvar“ . . .
A on? — Naš čovjek uvijek tu je.
On moli — ništa i ne čuje.

Kad al odnekud munja šiknu
i njemu med te svijetle oči
ko otrovnica zmija skoči;
na misli mu se prijesto dignu
i triumfalnu zače himnu:
— Naš čovjek jedva tu zastenje
i njojzi ko na odobrenje
nesretno teškom glavom klimnu,
da tu iz cijevi jadnoj žrtvi
nasmijaše se — obje smrti — —

Već hladan leži tu pod dolomitom
naš čovjek patnik, naš dobrijan pitom;
nevidljivim tek netko prstićima
i dalje pred njim molitvenik lista:
možda mu duša, ona duša čista
još nešto otud izmoliti ima,
ili su sveci — neki dusi srećni
— il Gospa došla to je ista,
pa iz knjige mu moli: — „Pokoj vječni . . . !“

ZATURENA . . .

Zaturena mirila
ljubičica mala,
dok i dušu s mirisom
nije suncu dala.

Slavulj pjevô pa umro
kad su ljudi spali,
kad se čuli po nebu
hodat ideali.

Slavuljak i ljubica
proziru se, eno:
Djevičin je život to
u kutiću svenô.

O, I TAD ĆU . . .

Noć sa krila stresa
nijemih sijena kiše,
pa s njima ko krpom
crte — bića briše.

Kad će vječna tako
noć zbrisat i mene
i zatrpat svega
pod mrtvačke sjene?

O, i tad ću Njojzi
spjevat pjesmu novu:
zadnju, snažnu, vječnu
— pjesmu labudovu!

SIROČE.

Gledaj kako si već sprema
kvevet ljuta zima,
kako naglo sa prirod
sve urese snima.

I ne pita što to vrijedi,
kakvo je il čije,
jeli nešto rodilo se
kasnije il prije.

Lijepe halje, što je dugo
proljet vezla, tkala,
mrzlom rukom odire ih
s bolesnih stabala.

Svuda dere, svuda stere,
pa će leći dole,
a nek stinu ti voćnjaci
i te šume gole.

Po krevetu sipa sipa
neko cvijeće bijelo
— ne miriši, ledeno je
ko i njeno tijelo.

I već liježe. Al da san joj
bude tih potpùnce,
na jug tamo suhom nogom
rinula je suce . . .

Tik crkvice u taj prozor
tužno dijete gleda,
u crkvicu uljezlo bi,
al mu nešto ne da.

Ne da jadnom, a boli mu
ponajveće to su,
pa se u plač i uzdahe
pod crkvicom prosu:

„Zimo, zimo, prostila bih
da je još toliko,
ali cvijeće . . moje cvijeće . . .
— to ni ja, ni niko!

„Mora da je led ti srce,
da su stijene grudi,
kad mi ote . . . ah, al neka,
nek ti Višnji sudi! — —

„No kako će Mati moja
da bude bez cvijeća?
Zar da pust Joj oltar čeka
sve do pramaljeća? — — —

„Onomadne zadnjim cvijetkom
ja sam pred Nju pala,
al sirota što bih od sad
pružiti Joj znala?

„Još da nijesam obećala
da uljestí ne ću
bez zavjetnog jednog dara
u najljepšem cvijeću! . . .“ — —

U svom plaču klonula je;
kad se nečem sjeti:
Ko anđelak hitro hitro
u crkvu uleti.

Pod kip Majčin srušilo se
ubogo siroče,
dva tri puta sa uzdahom,
a tad riječju poče:

„Prosti, Majko, bez cvijeća sam
— kad ga nema više!
sve pod ledom već izdahnu
ili još izdiše.

„Bez cvijeća sam, darak jedan
ipak ću Ti dati,
cvijetak to je, što u meni
izniknuo cvati.

„Ta sjetih se da sam čula,
e je srce cvijetak.
i donijeh ga sve da meni
sav je to imetak.

„Na taj ružin trn ga udij,
al ga samo primi,
ne daj mi ga, otmi mi ga
toj nemiloj zimi!

„Nego jedan još mi kucaj,
Majčice uvaži,
Meni, njemu zasigurno
Ovo jedno kaži:

„Je l' doista dar taj tolik,
je l' toliko vrijedi,
da zavjetu mom doskoči
ko i mojoj bijedi?“ — —

Djeva prigne nato glavu,
makne usne svoje
prošanuvši: „ „Vrijedi vrijedi,
drago dijete moje!“ “ . . .

*

Ako komu harfom basne
zvone ovi reci:
amo dođi, ovdje gledaj,
sudi sam, pa reci!

To je kip. A glava, usne
zar mu još ne stoje,
ko da šapće: Vrijedi vrijedi,
drago dijete moje?!

IDEAL.

Što ne kušah, da bih Divnu
složio Te il našarô? . . .
— I nebo sam izmrčio,
i premećuć svijet poharô! — —

Med biserom po dnu mora.
med zvjezdama iskah oči,
lijeru uzeh dvije ruke,
zori smješak, dušu noći.

Čarobnim sam ključevima
odvrnuo vilin-dvore:
dao um Ti, sjaj i mladost
i ljepotu ko u zore.

K mjesečini usuh sunce,
da Ti svijetal veo skrojim,
opasah Te munjom, zvijezde
užgô sam nad čelom Tvojim . . .

U ruci Te ko golupče
i ko sniježnu grudu imah:
kazujuć Te drobnom cvijeću,
zvijezdicama, anđelima.

Tako divnu ogledah Te
prema raju i azuru,
uz tračnice dúge vukoh
sad na južnjak sad na buru.

Sa zefirom — sunca dahom,
vezanu o mekoj zraci,
ljuljô sam Te na talasu
u sedefa svijetloj šací:

a ruke Ti pjene pune
kako bjehu i u mene
kad ko dječak brao sam je
plandujući uz grebene.

U prašini sunca vozeć
po nebu Te prešírokom,
ljiljanom sam hladio Te,
dlan Ti sterô ponad okom.

Oblačiće užežene
pod korak Ti češah meko,
od anđela zidô sam Ti
žive staze na daleko.

I za Tobom s herubima
raspjevana šiljah zvona,
ruže, palme i vrtove,
pune dunja i citrona.

I ko da mi oteše Te,
rasplakô bih do pô svijeta,
pitô za te ko Salamun
prolaznika, kama, cvijeta.

I ovjenčô nađenu Te
otrunjenim šipka cvijetom,
utopio u mirise
probirane cijelim svijetom.

Na prijestolja sto Te popeh
u dragulje, biser, zlato,
pod noge Ti tisnuh Olimp,
mjesec, sunce, zvijezda jato . . .

*

Što ne kušah? — Stoput Divnu
složio sam i našarô,
pa ko mnoge pjesme o Njoj
i te slike — porasparo".

JOŠ SAM TU!

Golùbinje Ti tko za oko.
za meku, zlatnu dušu zna,
tko serafska Ti krila vidi
i za dvije ruke lijera dva.

Sva nekom oko biserovo,
sva čaroban si vilin cvijet,
a svijetlo Ti i miris struji
kroz duše, srca, nebo, svijet.

Tom kula zlatna visoka si,
gdje mjesec prede basnu, san,
tom danica si, na svod pošla,
tom herub, kom je sunce stan.

I strašna vojska mnogome si
u zastavama za u boj,
Jeruzalem, gdje Janje vlada,
gdje svaka vrata biser svoj:

Jeruzalem u tornjevima,
sve bogova pod krunom pun,
gdje i Tvoj digo uz Boga se
na herubima vječni trun . . .

I još su rekli, još . . . al ipak
ne dostigoše visost Tvû:
sam, sam božansku ištem misô . . .
kad ću je naći? — još sam tu!

EPILOG.

To Tebi sazdah, Sulamko,
taj svijet — tu crkvicu,
samo je drobna, uboga
i čudna mrvicu.

Tu lijeru, ruži, ljubici
razapeh šatorje,
slavulji, zvonca, anđeli
tu živo žamore.

I sunca, zvijezde kreću se
po svodu svojemu,
Bog velji sjedi, s lampicom
u srcu mojemu.

Po srijedi Ti na nogama
u busu mermernom,
ja mise svete pojam Ti
ovjenčan mrtinom.

A vanka dani šeću se
po vijeka ulici:
ne osvrćem se svijet je moj
sav u toj crkvici.

Ne marim itko dà sluša,
ma ni da zavirí —
sva moja pjesma Tebi je,
— Ti sve mi namiri.

Tebi ću pjevat makar se
nebesa nagnula,
sorili svijeta stupovi,
smrt na me graknula. —

Ptić gonjen, s pjesmom otprhne
na bližu grančicu:
ja slavulj Tvoj ću s ruke Ti
na drugu ručicu!

KAZALO.

	Strana
Prolog I. II. III.	5
Najljepšoj izmegju žena. Soneti I.—XVIII.	9
Božica priče	29
Kod Nje	31
U čežnji	36
Stella Maris	37
Pred našom kraljicom!	41
Ave Maria. I. Zvon zvoni	44
II. Jutro	47
III. Podne	48
IV. Veče	49
V. Cvijetak suncu	50
VI. Jutro vječnosti	51
Ne poznaš Je?	52
O ti ludo	53
Na rukama	54
Za Njezin smiješak	55
Iz djetinstva	56
Kraj žara	58
Kraj grješnika. I. II.	58
Danica. I. II.	59
Ko da je	61
Na prostrtu	62
Zlata ti	62
Maledictus, qui pendent in ligno	63
Jeka	64
Čemu to	65

Strana

Ah, da sam ja 66
Ne čudi se 66
Aeterna tabernacula 67
Morska zvijezda 69
Ikoni nad stolom 70
Nevinost 71
O Djevice 72
Pod horebom 73
Lahor 74
Zaturena 76
O, i tad ću 76
Siroče 77
Ideal 81
Još sam tu! 83
Epilog 85